

Br: 006-346/2019

15 . mart 2019. godine

Izveštaj o aktivnostima za sprovođenje omladinske politike za 2018.

U cilju unapređenja omladinske politike i podsticanja proaktivnog učešća mladih u kreiranju i sprovođenju omladinske politike na nacionalnom i lokalnom nivou, Ministarstvo sporta i mladih u kontinuitetu ostvaruje saradnju sa državnim institucijama, lokalnim samoupravama, nevladinim organizacijama koje sprovode omladinsku politiku, kao i sa međunarodnim organizacijama i tijelima relevantnim za oblast omladinske politike.

Za potrebe utvrđivanja mjera i aktivnosti kojima se poboljšava položaj mladih u Crnoj Gori, donijeta je Strategija za mlade 2017 – 2021 i usvojeni i realizovani akcioni planovi za implementaciju Strategije za 2017. i 2018. godinu. Takođe, u saradnji sa svim subjektima relevantnim za oblast omladinske politike, utvrđen je i Akcioni plan za implementaciju Strategije za 2019. godinu.

Ministarstvo sporta i mladih je u 2018. godini opredijelilo 511.876,00 EUR za implementaciju mjera i aktivnosti omladinske politike u okviru šest ključnih ishoda definisanih Strategijom za mlade 2017 – 2021 i Akcionim planom za implementaciju Strategije za 2018. godinu, sa ciljem poboljšanja položaja mladih, njihovog aktivizma, mobilnosti, vještina i kompetencija mladih u svim oblastima njihovog društvenog djelovanja. Sredstva za finansiranje, odnosno sufinansiranje projekata nevladinih organizacija koje sprovode omladinsku politiku u 2018. godini, opredijeljena su po osnovu:

1. Zakona o mladima, putem Konkursa za dodjelu sredstava omladinskim organizacijama za finansiranje i sufinansiranje projekata za mlade u 2018. godini, u okviru kojeg je opredijeljeno 400.000,00 EUR za realizaciju 86 projekata omladinskih organizacija i
2. Zakona o nevladinim organizacijama, putem Javnog konkursa "Pokreni se – zajedno za mlade", za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u oblastima društvene brige o mladima i razvoju civilnog društva i volonterizma, u okviru kojeg je Ministarstvo opredijelilo 111.876,00 EUR za realizaciju 10 projekata nevladinih organizacija iz oblasti omladinske politike.

Ministarstvo sporta i mladih je pripremlilo Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije za mlade za 2018. godinu koji pokazuje da je od 95 aktivnosti planiranih Akcionim planom, u potpunosti realizovano **89 aktivnosti**. Shodno tome, Akcioni plan za realizaciju Strategije za mlade za 2018. godinu je realizovan u obimu od **93.7% od ukupno planiranih aktivnosti**.

Kroz realizaciju **96 projekata** nevladinih organizacija iz oblasti omladinske politike u 2018. godini, obuhvaćeno je preko **20 000 mladih** koji su direktno učestvovali u realizaciji projektnih aktivnosti.

I Pregled realizovanih mjera i aktivnosti omladinske politike po ključnim ishodima Strategije za mlade, definisanim Akcionim planom za implementaciju Strategije za 2018. godinu.

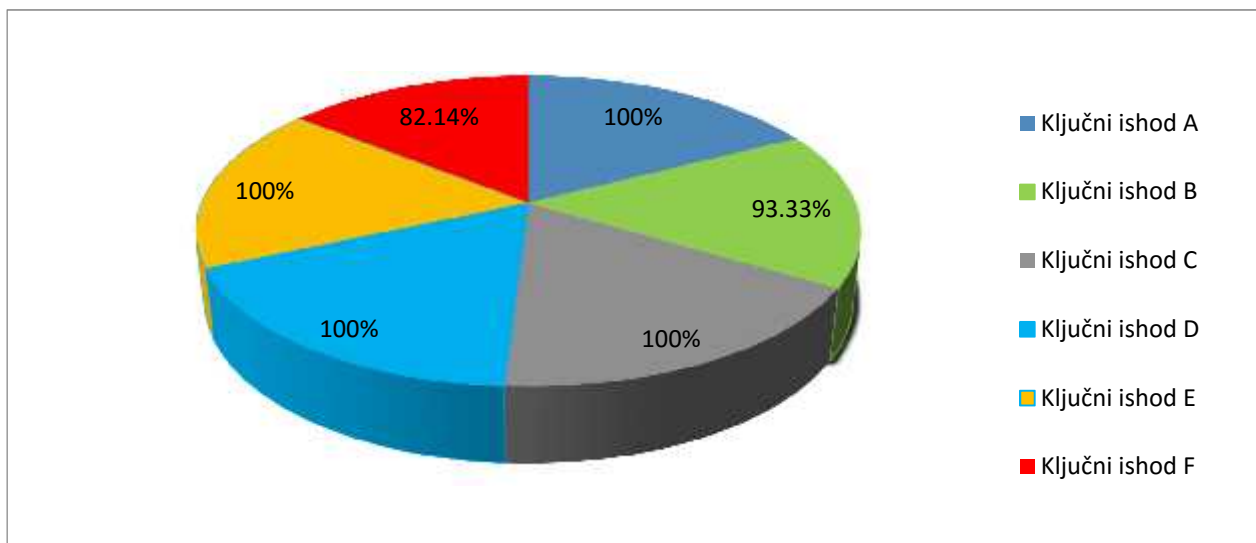

Tabela: Procenat realizovanih mjera i aktivnosti Akcionog plana za 2018. godinu po ključnim ishodima

1. U okviru ključnog ishoda A - **Mladi ostvaruju ekonomsku i socijalnu sigurnost kroz olakšan pristup tržištu rada i sticanje zapošljenja**, podržano je 17 projekata u iznosu od 74.712,00 EUR koji se odnose na:
 - pružanje podrške postojećim i uspostavljanju inovativnih programa za razvoj preduzetništva kod mladih u cilju kreiranja održivih rješenja za njihovu veću zapošljivost,
 - povećanje informisanosti mladih o njihovim pravima u oblasti zapošljavanja,
 - unapređenje profesionalnog osposobljavanja i olakšavanje pristupa tržištu rada za mlade bez roditeljskog staranja,
 - jačanje aktivizma mladih kroz projekte vršnjačke edukacije,
 - socijalnu inkluziju pripadnika ranjivih grupa (osobe sa invaliditetom, mladi Romi/inje, LGBT osobe) u oblasti zapošljavanja u lokalnoj zajednici,
 - sticanje znanja i vještina u oblasti kreativnog informisanja i savjetovanja mladih za razvoj preduzetničkih ideja, sa fokusom na adolescente i mlade iz teže zapošljivih kategorija.

Projekat: Sajam mladih preduzetnika Crne Gore

*Projekat Sajam mladih preduzetnika Crne Gore koji je u saradnji sa Ministarstvom sporta i mladih realizovala **NVO Unija mladih preduzetnika Crne Gore** iz Podgorice, je jedan od 17 projekata čiji je cilj unapređenje svijesti mladih o preduzetništvu i mogućnostima za pokretanje biznisa. Jedna od ključnih aktivnosti projekta se odnosila na organizovanje Sajma mladih preduzetnika u okviru kojeg je 28 mladih preduzetnika predstavilo svoje biznis i preduzetničke ideje i ostvarilo značajne kontakte u cilju uspostavljanja poslovne saradnje sa potencijalnim klijentima. Na Sajmu je prezentovan i kratkometražni film "A što ne bi mogli?" sa ciljem motivisanja i podsticanja mladih ljudi da pokrenu svoj biznis, kao i povećanja informisanosti mladih o preduzetništvu.*

*U okviru ključnog ishoda A, realizovani su i drugi projekti usmjereni na unapređenje karijernog savjetovanja mladih i praktične primjene znanja u regionalnom inovativnom programu Socialthon, realizovanom od strane **NVO ADP Zid**; projekat osnaživanja osoba sa invaliditetom, **UMHCG**; projekat podrške mladima za dostojanstven rad, **NVO Savez za djecu i mlade – KUĆA**.*

2. Za četiri projekta koja su finansirana u okviru **ključnog ishoda B - Mladi imaju pristup kvalitetnom obrazovanju** opredijeljeno je 15.930,00 EUR koji se odnose na:

- povećanje informisanosti mladih i organizovanje info-dana o mogućnostima neformalnog obrazovanja,
- aktivno učešće mladih u prevenciji nasilja, govora mržnje i diskriminacije uz javno zagovaranje politika za suzbijanje vršnjačkog nasilja,
- promociju relevantnih konkursa o programima za obrazovnu mobilnost mladih i podsticanje mladih da se prijave za učesnike u programima

Projekat: Aktivno učešće mladih u prevenciji nasilja, govora mržnje i diskriminacije

***NVO Mladiinfo Montenegro** Podgorica, je u saradnji sa **NVO Centrom za demokratiju i ljudska prava** realizovalo projekat „Aktivno učešće mladih u prevenciji nasilja, govora mržnje i diskriminacije“ u okviru kojeg je sprovedeno istraživanje o vršnjačkom nasilju u crnogorskim srednjim školama. Istraživanje je pokazalo da je vršnjačko nasilje i dalje veoma zabrinjavajuće u školskim sredinama, te da je rasprostranjeno i **u formi verbalnog i u obliku fizičkog nasilja**. Među najizraženijim oblicima nasilja je netrpeljivost prema Romima, a na osnovu sprovedene analize efekta svih vrijednosnih i političkih korelata realizovanog istraživanja, utvrđeno je da je **etnička netolerancija jedan od ključnih faktora** nasilnog ponašanja, te da u kontinuitetu treba nastaviti sa zajedničkim akcijama svih relevantnih subjekata u cilju suzbijanja ove pojave.*

*U okviru ključnog ishoda B, treba spomenuti i projekat usmjeren na preventivno djelovanje kod mladih u cilju suzbijanja vršnjačkog nasilja, realizovan od strane **NVO Bjelopoljskog demokratskog centra**, kao i projekat usmjeren na promovisanje neformalnog obrazovanja srednjoškolaca implementiran od strane **NVO Centar kreativnih vještina iz Berana**.*

3. Mjere i aktivnosti predviđene ishodom C - Mladi su aktivni građani/ke, uključeni, motivisani, proaktivni i učestvuju u procesima donošenja odluka, razvoja zajednice, u kreiranju politika i njihovom sprovođenju, realizovane su kroz 25 projekata omladinskih organizacija u iznosu od 121.198,00 EUR usmjerenih na:

- osnaživanje rada Omladinskog centra u Podgorici i omladinskih klubova u Beranama, Tivtu, Pljevljima i Cetinju,
- jačanje kapaciteta u omladinskim i studentskim parlamenata sa ciljem promocije kulture u omladini u demokratskom planiranju, upravljanju i rukovođenju.
- povećanje učestvovanja omladine u procesima planiranja i odlučivanja na lokalnom nivou kroz neformalnu edukaciju mladih o mehanizmima participacije u procesu donošenja odluka,
- podršku volonterskim klubovima sa ciljem razvijanja volonterskog duha i volonterskih aktivnosti mladih,
- povećanje inkluzije i participacije mladih koji pripadaju ranjivim grupama,
- organizovanje aktivnosti sa ciljem obilježavanja Meunarodnog dana mladih i Meunarodnog dana volontera.

Projekat: Osnaživanje rada omladinskog centra, omladinskih klubova i organizacija koje se bave mladima

Projekat "Osnaživanje rada omladinskog kluba i omladinskih organizacija koje se bave mladima", podržan je od strane Ministarstva sporta i mladih, a realizovan od strane NVO Da zaživi selo iz Pljevalja. Posebna vrijednost ovog projekta se ogleda u tome što je sedam malih i nerazvijenih organizacija na sjeveru Crne Gore dobilo mogućnost da kroz konkurs podfinansiranja dobije mini grantove za projekte koji su doprinijeli realizaciji mjera i aktivnosti za mlade, u skladu sa Lokalnim akcionim planom za mlade opštine Pljevlja čime je direktno obuhvaćeno oko 1000 mladih u ovoj opštini. Takođe, korisnici mini grantova su dobili mogućnost da, kao tek osnovane organizacije prođu obuku za pisanje projekata i razvijaju projektne ideje kojima su aplicirali na Konkurs.

NVO Unija srednjoškolaca Crne Gore je, uz podršku Ministarstva, realizovala projekat upravljanja Omladinskim centrom u Podgorici, otvorenim u februaru 2017. godine, koji je opravdao epitet popularizovanog prostora u kojem se odvijaju svakodnevne aktivnosti sa ciljem pospješivanja aktivizma mladih, kao i proširivanja njihovih znanja i kompetencija kroz programe neformalnog obrazovanja. U 2018. godini u Omladinskom centru je realizovano oko 200 aktivnosti u saradnji sa preko 50 omladinskih organizacija, u kojima je učestvovalo oko 2400 mladih ljudi.

Među projektima koji su, takođe, dobili podršku Ministarstva ističu se i: projekat jačanja aktivizma mladih u procesu donošenja odluka kroz simulaciju parlamentarne debate, realizovan od strane **NVO Crnogorsko udruženje studenata političkih nauka – MAPSS, Podgorica**; projekat organizovanja tradicionalnog zasjedanja Dječijeg parlamenta u Skupštini Crne Gore povodom obilježavanja Međunarodnog dana djeteta, u saradnji sa **NVO Centar za prava djeteta**; aktivnosti povećanja učešća i aktivizma mladih koji pripadaju ranjivim grupama, realizovan od strane **NVO Phiren Amenca – Koračajmo zajedno, Podgorica**; projekat jačanja kapaciteta i vidljivosti omladinskog kluba na Cetinju, **NVO Džonatan Livingston**.

4. Kroz ključni ishod D - **Mladi su dobrog zdravlja, bezbjedni, imaju pristup adekvatnom sistemu podrške za prelazak u odraslo doba i samorealizaciju, samosvjesni su, inovativni, pokazuju inicijativu i prihvataju različite stvari**, podržan je 21 projekat u iznosu od 93.212,00 EUR koji se odnose na:
- jačanje socio-emocionalnih kompetencija mladih za uspješno prevazilaženje izazova perioda adolescencije, o jačanje zdravlja i bezbjednosti mladih u Crnoj Gori,
 - sprovođenje istraživanja koja se odnose na zdravlje mladih (mentalno zdravlje, reproduktivno i seksualno zdravlje, bolesti zavisnosti, uticaj nasilja na zdravlje mladih, saobraćajne nezgode, gojaznost) u cilju dobijanja podataka koji će se koristiti u programima povećanja pristupa pravima u oblasti zdravstvene zaštite mladih,
 - proširivanje znanja i uključivanje mladih u naučno-istraživačke programe, programe povećanja ekološke svijesti, promocije zdravih stilova života i bezbjednosti mladih u saobraćaju,
 - unapređenje programa promocije i evaluacije savjetovališta za mlade, sa ciljem većeg obuhvata adolescenata.

Projekat "Važnost promocije i izgradnje socio-emocionalnih kompetencija"

Projekat "Važnost promocije i izgradnje socio-emocionalnih kompetencija", koji je realizovala **NVO CAZAS**, uz podršku Ministarstva sporta i mladih, imao je za cilj osnaživanje mladih i promociju njihovog zdravlja kroz **jačanje socio-emocionalnih kompetencija mladih** za uspješno prevazilaženje izazova perioda **adolescencije**. Projektom je realizovano **5 dvodnevnih radionica za mlade** sa ciljem jačanja njihovih kompetencija u procesu sazrijevanja i prelaska u odraslo doba. Prilikom podjele svojih iskustva o učešću u aktivnostima ovog projekta imali su i mladi koji su učestvovali na radionicama, kao i mladi koji su dali svoj doprinos kreiranju kratkih filmova na temu mentalnog i reproduktivnog zdravlja, zdravih stilova života i vršnjačkog nasilja.

Neki od projekata koji su realizovani u okviru ključnog ishoda D odnosili su se na: organizovanje male škole liderstva, **NVO Sjeverna zemlja iz Berana**; implementaciju „Buddy programa vršnjačke edukacije“, realizovanog od strane **NVO Roditelji**; jačanje psihozičkog razvoja i očuvanje seksualno-reproduktivnog zdravlja mladih kroz radionice vršnjačke edukacije, **NVO Prima**; organizovanje XI Ljetnje škole nauke, **NVO Prona**; povećanje učešća adolescenata u promociji i evaluaciji savjetovališta za mlade, **NVO Juventas**; osnaživanje mladih sa teškoćama u razvoju realizovanog od strane **NVO Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju**.

5. Mjere i aktivnosti omladinske politike koje su realizovane kroz 9 projekata podržanih u iznosu od 45.380,00 EUR u okviru ključnog ishoda **E: Mladi imaju pristup kvalitetnim kulturnim sadržajima kao kreatori i konzumenti**, odnosile su se na:
- proširivanje znanja i podizanje svijesti kod mladih o potrebi njihovog većeg učešća u organizaciji i realizaciji uspješnih kulturnih manifestacija – mladi kao kreatori kulture,
 - kreiranje medijskih sadržaja prilagođenih mladima sa ciljem edukacije mladih o društvenim i političkim procesima u državi i okruženju.

Projekti:

Stani i slušaj! I čini to češće!

Koliko poznaješ Evropsku uniju?

*U saradnji sa **Umjetničkom školom osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talente "Andre Navara"**, **NVO Art link** iz Podgorice je realizovao projekat "Stani i slušaj! I čini to češće!" u okviru kojeg su organizovani **koncerti klasične muzike** na najprometnijim mjestima u Podgorici. Cilj projekta je podrška aktivizmu i kreativnosti mladih u stvaranju kulturnih sadržaja koji će doprinijeti unapređenju muzičke i opšte kulture stanovnika glavnog grada. Projekat je snažno podržao mlade stvaraocice kulture da budu aktivni učesnici kulturno-umjetničkog života u svojoj sredini doprinoseći promociji umjetnosti organizovanjem raznih umjetničkih programa na neuobičajenim mjestima u gradu.*

*Ministarstvo sporta i mladih je i podržalo projekat "Koliko poznaješ Evropsku uniju?" koji realizuje **NVO Centar za građansko obrazovanje** u saradnji sa Delegacijom EU u Crnoj Gori, Ministarstvom sporta i mladih, Ministarstvom prosvjete i Kancelarijom za evropske integracije, a koji je u fokusu imao produkciju **kviza za srednjoškolce**. Interaktivna i kreativna forma kviza je imala za cilj unapređenje zainteresovanosti, informisanosti i znanja srednjoškolaca o EU, njenom funkcionisanju i javnim politikama, uslovima pristupanja, ali i kulturi, ekonomiji, prirodnim ljepotama.*

*Realizovani su i projekti usmjereni na: promociju aktivizma mladih kroz njihovo učešće u različitim kulturnim sadržajima na sjeveru Crne Gore – **KUL karavan**, **NVO Društvo sociologa, Nikšić**; povećanje učešća mladih u donošenju odluka i u kreiranju sadržaja za mlade na lokalnom nivou, **NVO Naša Budućnost, Nikšić**, kao i projekat **PGerila – Podgorička gerila**, **NVO Centar za mlade – Proactive Podgorica**, kroz koji su podržani mini projekti srednjih škola u Podgorici sa ciljem podsticanja omladinskog aktivizma i rješavanja problema mladih u lokalnoj zajednici.*

6. U okviru **ključnog ishoda F - Uspostavljen je normativno pravni okvir za sprovođenje omladinske politike**, realizovano je 10 projekata u iznosu od 49.568,00 EUR usmjerenih na:

- obezbjeđivanje sufinansiranja mobilnosti mladih u cilju njihovog organizovanja i umrežavanja na regionalnom i međunarodnom nivou (projekat Evropska omladinska kartica - EYCA, programi interkulturalne obrazovne razmjene mladih, organizovanje međunarodnih konferencija sa ciljem razmjene dobrih praksi između relevantnih subjekata omladinske politike na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou),
- otvaranje online konsultantskog servisa za mlade sa ciljem informisanja mladih o omladinskoj politici,
- izradu nacrtu preporuka lokalnim samoupravama za finansiranje lokalnih omladinskih politika

Projekat: Evropska omladinska kartica EYCA

*Realizacijom projekata "Evropska omladinska kartica – EYCA" koji implementira **NVO Centar za omladinsku edukaciju** u saradnji sa Ministarstvom, u okviru kojeg je izrađeno i distribuirano **2000 besplatnih omladinskih kartica**, mladi ljudi u Crnoj Gori su dobili mogućnost da koriste brojne benefite i popuste kod preko **120 crnogorskih** i preko 70.000 evropskih preduzeća.*

***Evropska omladinska kartica (EYC)** u Crnoj Gori predstavlja alatku koja mladima omogućava korišćenje popusta u različitim preduzećima, ali i pristup informacijama koje se odnose na najinteresantnije kulturne događaje, seminare, konferencije, dešavanja za mlade, kao i poslovne angažmane u Crnoj Gori.*

*Ministarstvo sporta i mladih je podržalo i projekat **NVO Saveza za djecu i mlade – KUĆA** Podgorica sa ciljem izrade nacrtu preporuka lokalnim samoupravama za finansiranje lokalnih omladinskih politika, kao i projekat usmjeren na razvoj volonterizma mladih kroz jačanje volonterskih klubova, implementiranog od strane **NVO Agencija za lokalnu demokratiju, Nikšić**.*

II Pregled ključnih rezultata realizovanih projekata u 2018. godini¹

- ❖ Distribuirano je **2000 besplatnih evropskih omladinskih kartica za mlade** koji mogu da ostvaruju popuste i povoljnosti kod oko **120 poslodavaca u Crnoj Gori i preko 70.000 u Evropi**
- ❖ Osnaženo je **12 omladinskih/školskih klubova** kroz projekte adaptacije/rekonstrukcije prostora u saradnji sa jedinicama lokalnih samouprava i srednjih škola,
- ❖ Održano je preko **450 radionica**, preko **100 obuka** i **45 seminara i kampova za mlade**,
- ❖ Realizovano je **90 konferencija i okruglih stolova** sa ciljem **zagovaranja politika za mlade** u svim oblastima njihovog društvenog djelovanja,
- ❖ Uz podršku Ministarstva, organizovano je **IX zasjedanje Dječijeg parlamenta u Skupštini Crne Gore**, i održane su sjednice **lokalnih dječijih parlamenata** u tri grada: Mojkovcu, Baru i Podgorici,
- ❖ Realizovano je preko **10 istraživanja o položaju i potrebama mladih** na nacionalnom i lokalnom nivou sa ciljem kreiranja preporuka za unapređenje njihovog položaja,
- ❖ Na završnoj konferenciji Ministarstva sporta i mladih u decembru 2018. godine, posvećenoj predstavljanju ključnih rezultata 86 podržanih projekata omladinskih organizacija, promovisana je **Himna za mlade**,
- ❖ Organizovano preko **20 info dana**, a realizovano oko **50 direktnih akcija za mlade u zajednici**, uključujući i humanitarne akcije,
- ❖ Izrađeno je i distribuirano preko **30 publikacija ili časopisa za mlade**,
- ❖ **10 sajtova, portala i aplikacija za mlade** je unapređeno u pogledu pružanja kvalitetnih i pravovremenih informacija koji se odnose na aktivizam i participaciju mladih, kao i pristup pravima mladih u oblastima zapošljavanja, obrazovanja i nauke, kulture, socijalne i zdravstvene zaštite,
- ❖ Realizovano je **36 video/TV emisija/radio emisija/ Izložbi/ sajmovi za mlade**.

III Unapređenje normativnog i institucionalnog okvira za kreiranje i sprovođenje omladinske politike

Vlada Crne Gore je na 102. sjednici održanoj 13. decembra 2018. godine utvrdila novi Predlog zakona o mladima koji je upućen Skupštini Crne Gore na razmatranje i usvajanje. Predlogom zakona se propisuju novine u pogledu jačanja institucionalnog okvira za planiranje, utvrđivanje i sprovođenje omladinske politike, kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou.

Ključne novine predviđene predlogom Zakona o mladima se odnose na:

¹ Decembra 2018. godine Ministarstvo sporta i mladih je potpisalo ugovore o finansiranju 10 projekata/programa nevladinih organizacija koje sprovode omladinsku politiku u oblasti društvene brige o mladima i razvoja civilnog društva i volonterizma, na osnovu Odluke o raspodjeli sredstava br. 01-006-618/2018-5 od 27.11.2018. godine. Rezultati realizovanih projekata biće obuhvaćeni posebnim izvještajem, nakon implementacije istih.

1. Osnaživanje omladinskih servisa (otvaranje novih, adaptacija/rekonstrukcija/opremanje postojećih) u kojima mladi stiču vještine, kompetencije i znanja koji doprinose njihovom ličnom i društvenom razvoju kroz projekte/programme neformalnog obrazovanja;

2. Utvrđivanje, finansiranje i sprovođenje prioritarnih mjera i aktivnosti za unapređenje položaja mladih u svim oblastima od značaja za mlade, na osnovu sveobuhvatne analize potreba koje će se sprovoditi najmanje jednom u dvije godine, uz široki krug konsultacija sa svim relevantnim subjektima i zainteresovanim stranama, uključujući i mlade, i

3. Stvaranje uslova za konstituisanje savjetodavnih tijela za mlade, uz intenziviranje saradnje sa lokalnim samoupravama, kao i uslova za ostvarivanje omladinske politike od strane nevladinih organizacija koje se bave mladima sa fokusom na njihovo udruživanje i snaženje aktivizma mladih.